

7. Morley C. Teaching the Schwa. British Council, Mexico // <https://www.teachingenglish.org.uk/article/teaching-schwa>

8. Scrivener J. Skills: teaching phonics: schwa/ <http://www.onestopenglish.com/methodology/teaching-tips/skills-work/skills-teaching-phonics-schwa/146619.article>

9. Shirley H. What is a Schwa and How to Teach It. – Australia, 2017 // <https://www.phonicshero.com/schwa/>

РЕЗЮМЕ. Мақола ҳарбий аудиторияга инглиз тилида Schwa /ə/ товушини замонавий усуллар орқали ўқитишнинг ўзига хос хусусиятларини таҳлил қилишга бағишланган. Унда Schwa /ə/ товушини ўқитишнинг бир неча замонавий усуллари ўрганилган ва уларни ҳарбий аудиторияда қўллашда ҳисобга олиниши лозим бўлган жиҳатлар очиқ берилган. Шунингдек, мақолада ҳарбий аудиторияга инглиз тилида Schwa /ə/ товушини ўқитишнинг ўзига хос усули ишлаб чиқилган. Бу усул “Schwa Spelling and Pronunciation” (Schwa унлисининг ёзилиши ва талаффузи) деб номланиб, унинг қай йўсинда қўлланилиши ва афзалликлари изоҳланган.

РЕЗЮМЕ. Статья посвящена анализу особенностей преподавания гласной Schwa /ə/ в английском языке для курсантов высших военных учебных заведений, используя современные методы. Автор исследует несколько современных методов обучения звуку Schwa /ə/ и раскрывает их аспекты, которые необходимо учитывать при использовании их обучении курсантов. В статье также разрабатывается особый способ преподавания гласной Schwa /ə/ в английском языке. Предложенный метод называется «Schwa Spelling and Pronunciation» (написание и произношение гласной Schwa), его применение и преимущества подробно описаны.

SUMMARY. The article is devoted to the analysis of the peculiarities of teaching English Schwa /ə/ to the military audience by modern methods. It explores several modern methods of teaching the Schwa /ə/ sound and reveals their aspects that need to be considered when using them in the military audience. The article also develops a special way of teaching English Schwa /ə/ to the military audience. The suggested method is called “Schwa Spelling and Pronunciation” and its application and advantages are explained in detail.

MADANIYAT VA SAN’AT SOHASIDA KREATIV TADBIRKORLIK FANI NAZARIYASI VA AMALIYOTINING SHAKLLANISHI

B.Sh.Salaydinov – katta o‘qituvchi

S.A.Gerasimov nomidagi Butunrossiya davlat kinematografiya universiteti (VGIK) Toshkent shahar filiali

A.N.Qolqanatov – magistrant

O‘zbekiston davlat san’at va madaniyat instituti

Tayanch so‘zlar: tadbirkorlik, kreativlik, iqtisod, san’at, menejment, faoliyat, biznes, madaniyat, imkoniyat, fan, nazariya.

Ключевые слова: предпринимательство, творчество, экономика, искусство, менеджмент, деятельность, бизнес, культура, возможности, наука, теория.

Key words: entrepreneurship, creativity, economics, art, management, activity, business, culture, opportunity, science, theory.

Ijodiy ishlab chiqarish sohasida mutaxassislarni tadbirkorlik bilan shug‘ullanishga o‘rgatib, soha iqtisodini xususiyashtirish orqali ijobiy rivojlanish ham Yangi O‘zbekistonning yangi strategiyasidir. Ayniqsa mazkur islohotlarning ta’lim va tarbiya jaroyani bilan uzviy qorishib borayotgani yaxshi samara bermoqda. Avvalo, hozirgi islohotlarning amaliy natijadorligini oshirish, joylarda yangi tashabbuslarni ilgari surishda aholimizning xususan, yoshlarni yanada faol, tashabbuskor bo‘lishga da’vat etishimiz lozim. “Ayni, paytda islohotchi bo‘lib maydonga chiqadigan, strategik fikr yuritadigan, bilim va malakali yangi avlod kadrlarni tarbiyalashimiz zarur”[1:23].

Albatta, Yangi O‘zbekistonda xalq boy bo‘lsa, davlat ham qudratli bo‘ladi tamoyili shakllandi. Bizning otabobolarimiz ham tadbirkorlikni kasbu-kor etib nafaqat Markaziy Osiyo balkim dunyo iqtisodi rivojiga katta hissa qo‘shganlar. Islomning asosiy manbayi – “Qur’oni Karim”dir. Uning har bir oyati bandalarni poklikka, iymonga chorlaydi. Uning 293 oyati bevosita iqtisodiy tafakkurga bag‘ishlangan. “Qur’oni Karim” insonlarni halol mehnat qilishga, tejamlil bo‘lishga, mehru shavqatga, halollikka undaydi. Shuningdek, u insonlarni barcha moddiy ne’matlardan, resurslardan (erdan) unumli foydalanishga chorlagan. “Qur’oni Karim”da har qanday iqtisodiy hisoblangan mulkchilik ham alohida e’tibor berilgan. Islomda mulk tushunchasi, uning mohiyati odamlar qo‘lidagi boylik – bu Ollohning boyligi, odamlar esa faqat uning yerdagi boshqaruvchilari ekanligini tan olishdan iborat. Oldingi asrlarda yashab o‘tgan buyuk allomalarmizdan Imom Malik bin Anasa, Imom Ismoil al Buxoriy, Imom Muslim bin-Al Hajjoj, Imom Abu Davud-Abu Iso Termiziyning qoldirgan buyuk ilmiy meroslarda ham tadbirkorlikni barcha javhalarda rivojlantirish borasida qimmatbaho g‘oyalar ilgari surilgan[2,6]. Xususan, 3 ming yillik tarixga ega Zardushtiylik ta’limotining asosi bo‘lmish “Avesto”da, musulmon olamining allomalari ta’limotlari, jumladan “Naqshbandiya”, “Yassaviya”, “Kubroviya” ta’limotlarida mujassamlashgan. Ayniqsa, “Naqshbandiya”ning “Dil ba yoru, dast ba kor”, ya’ni “Diling Allohda, qo‘ling mehnatda bo‘lsin”, degan ta’limot asoschisi Xoja Bahouddin Naqshbandiy kimxobga naqsh bog‘lashda tadbirkorlik mahoratini namoyish etib, halol mehnat bilan yashash zarurligini ibrat qilib ko‘rsatgan.

Ayrim manbalar uning mato to‘qiydigan do‘konlari borligiga ham ishora qiladi. Ko‘rinib turibdiki, Bahouddin Naqshband mashhur G‘arb iqtisodchi olimi xususan, Vilyam Pettidan 400 yil muqaddam mehnat insonlarning yashash manbayi ekanligini chuqur anglagan va amalda o‘z faoliyati doirasida isbot etgan [3:8].

Hozirga kelib madaniyat va san’at sohasi mutaxassislari oldida kreativ tadbirkorlikning nazariy asoslarini yaratish va takomillashtirish masalasi dolzarb ahamiyat kasb etmoqda. Ya’ni shaxsning erkin rivojlanishida intellektual salohiyatini, hayotiy tajriba, kasbiy ko‘nikmalariga, tashkilotchilik omillariga ham bog‘liq bo‘ladi. Chunonchi, Yangi O‘zbekiston tadbirkorlikning zamonaviy integratsiyasi negizida katta muvaffaqiyatlar amalga oshirmoqda. Bizga iqtisodiy integratsiya kerak! Bu borada mulqot va raqobatga tayyor bo‘lish uchun esa nafaqat rahbarlar, balki tadbirkor va ishbilarmonlar, barcha bo‘g‘indagi menejerlar o‘z ustida tinimsiz ishlashi shart [4: 42]. Madaniyat va san’at sohasining rivojlanishida kreativ tadbirkorlik yangicha soha, ilm va integratsiya hisoblanadi. Zamon bilan teng iqtisodiy bozor munosabatlariga javob berishda kreativ (ijodiy) tadbirkorlikning mohiyati juda katta nazariy va amaliy ahamiyatga ega.

Shu nuqtaiy nazardan biz kreativ tadbirkorlikning formatiyasiga qisqacha to‘qalib o‘tamiz. Ijodiy tadbirkorlik – bu biznesdagi nisbatan yangi tushuncha. Tor ma’noda ijodiy tadbirkorlik deganda madaniy va ijodiy sohalarida faoliyat yuritadigan korxonalar tushuniladi. Ushbu sohalar turli mamlakatlarda turli xil ta’riflarga ega, ammo asosiysi, ijodiy tadbirkorlik madaniy ijodga asoslangan va intellektual mulkdan foydalanadigan sohalarini o‘z ichiga oladi. Ijodiy tadbirkorlik dizayn va moda, arxitektura, audiovizual sektor (ijodiy ishlab chiqarish, radio eshittirish), nashriyot, ommaviy axborot vositalari, tasviriy san’at, musiqa san’ati, madaniy meros (muzeylar, kutubxonalar, arxivlar), reklama va kompyuter o‘yinlari (o‘yinlar, ilovalar)ni o‘z ichiga oladi. Kengroq kontekstda ijodiy tadbirkorlik madaniy ijodkorlik boshqa sohalar bilan bog‘liq holda o‘zaro manfaatli bo‘lgan ijodiy sohalar tutashdagi faoliyatni ham o‘z ichiga oladi. Masalan, madaniy turizm – madaniyat va ijodkorlik har doim sayyohlarning biron bir mamlakatga tashrif buyurishi uchun sabab bo‘ladi, biroq u boshqa bir qator sanoat

tarmoqlariga (turar joy, logistika, ovqatlanish va boshqalar) iqtisodiy ta'sir ko'rsatadi. Ijodiy tadbirkorlik odatdagi biznesdan nimasi bilan farq qiladi, nega yangi kontseptsiyalarni kiritish kerak edi? Ijodiy tadbirkorlik turli ko'nikmalar va turli xil ish uslublarini talab qiladi. Bunday tadbirkorlikning asosini intellektual kapital tashkil etadi. Muammo shundaki, bunday intellektual kapitalning haqiqiy qiymatini baholash uchun hali yaxshi modellari ishlab chiqilmagan. Bu esa investorlarni izlashni va moliyalashtirishni juda qiyinlashtiradi. Iste'dod va madaniy ijodkorlik bunday biznes muvaffaqiyatining kaliti. Madaniy va ijodiy sohalarining jahon YAIMga qo'shgan hissasi 4,5% ni tashkil etadi. Mutaxassislar ushbu ko'rsatkichga nisbatan yillik o'sishni 10% tashkil etishini taxmin qilishmoqda. Bu ishlab chiqarish va xizmat ko'rsatish sohalarining rivojlanish sur'atlaridan tezroq hisoblanadi. Bunday statistik ma'lumotlardan so'ng, madaniyat va ijodkorlik alohida masala ekanligi ayon bo'ladi. Ular pul, iqtisodiyot va biznesga hissa qo'shish bilan bog'liq. Kichik va o'rta biznesning iqtisodiyotdagi tutgan roli o'rniga baho berishda, eng avvalo, iqtisodiy taraqqiyot uchun muhim ahamiyatga ega bo'lgan miqdoriy ko'rsatkichlarga asosiy e'tiborni qaratish lozim. Bunday ko'rsatkichlar jumlasiga kichik va o'rta biznesning yalpi ichki mahsulot, jami ish bilan band bo'lganlar, kapital qo'yilmalar, eksport va boshqalardagi ulushini kiritish mumkin [5:15].

Tadbirkorlik – foyda olish uchun biznesni rivojlantirishga tayyorlik va uni tizimli ravishda boshqarish qobiliyati ega. Tobora ko'proq aralash modellar paydo bo'lishini ta'kidlash muhim. Masalan, muzeylar davlat tomonidan qisman mablag' oladi. Shu bilan birga, muzeyning o'zida kafe, esdalik sovg'alari do'koni mavjud, u yerda xususiy tadbirlar o'tkaziladi – bularning barchasi tashkilotga qo'shimcha foyda keltiradigan usullardir. Ushbu mablag'lar operatsion faoliyatni qoplash, shuningdek qo'shimcha loyihalarni amalga oshirish uchun sarflanadi. Ha, bu ham ijodiy tadbirkorlikning namunasidir.

Hozirga vaqtda kreativ tadbirkorlik dunyo miqyosida ommalashib boryapti. Shuning uchun ham endi yuqori g'oyaga ega tadbirkorlarga talab va ehtiyoj paydo bo'lmoqda. Bu bo'yicha OTMda talabalarni tadbirkorlikka o'qitish ehtiyoji nihoyatda katta ahamiyatga ega. Chunki, hozirgi rivojlanish davrida faqat bitta yo'nalish emas, qo'shimcha ish o'rganish, tadbirkorlik bilan shug'ullanish zarur. Bunda ta'lim tizimidagi ustozlarning mehnati yuksak samara beradi. Sh.Mirziyoyevning: "Yana bir bor ta'kidlayman: men Yangi O'zbekistonni – obod va faravon, demokratik mamlakatni, Uchunchi Renessansni barpo etishda pedagoglar, professor-o'qituvchilar, ijodkor ziyolilarni eng katta kuch, tayanch va suyanch, deb bilaman" – deya ishonsh bildirishi O'zDSMI professor-o'qituvchilarga katta motivatsiya va madad bo'ldi. Bu jarayonlarni jadallashtirishda nodavlat va notijorat tashkilotlar bilan hamkorliklar vo'lega qo'yildi. 2018-yilda Britaniya Kengashining O'zbekistondagi vakolatxonasi ko'magi bilan O'zbekiston davlat san'at va madaniyat instituti hamda London Goldsmiths Universiteti o'rtasida hamkorlik aloqalari o'rnatildi. Ushbu hamkorlik doirasida institutning "Madaniyat va san'at muassasalarini tashkil etish va boshqarish" kafedrasida mas'ul professor-o'qituvchilari tomonidan "Creative Spark: Oliy ta'limda tadbirkorlikka o'qitish" loyihasi amalga oshirilmogda. Mazkur loyiha O'zbekistonda iqtisodiyot, madaniyat va san'at, ta'lim sohasidagi amalga oshirilgan keng ko'lamli milliy islohotlarga javoban, kreativ sektorni qo'llab-quvvatlash va ishbilarmonlik bilimiga bo'lgan ehtivoini qondirish va vangi ish o'rinlarini yaratish uchun amaliyotga tadbiiq qilingan. O'zDSMI "Creative spark" xalqaro loyihasi doirasida 2021-yilda katta amaliy ishlar amalga oshirildi. Institut professor-o'qituvchilardan Salavdinov B. Yuldasheva M. Dushmanmedov O. mazkur xalqaro loyihani amalga oshirishda ilmiy-amaliy izlanishlar olib

bordi va katta ilmiy tashabbus ko'rsatdi. Endilikda madaniyat va san'at sohasida kreativ tadbirkorlik fani nazariyasi va amaliyotini shakllantirish maqsadida bir qancha ilmiy-tashkiliy ishlar amalga oshirildi. 2020-yilning 29-fevral kuni O'zbekistondagi Britaniya Kengashining "Creativ Spark – Oliy ta'lim dasturi" xalqaro loyihasi doirasida "Madaniyat va san'at muassasalarini tashkil etish va boshqarish" kafedrasidan "Madaniyat va san'at sohasida kreativ tadbirkorlik faoliyatiga o'qitishning dolzarb masalalari" mavzusidagi ilmiy-amaliy seminar. 2020-yilning 31-oktyabr kuni O'zbekiston Respublikasi Madaniyat vazirligi va Britaniya Kengashining O'zbekistondagi vakolatxonasi bilan hamkorlikda "O'zbekistonda madaniyat va san'at sohasini rivojlantirishda kreativ tadbirkorlikning o'rnini" mavzusida ilmiy-amaliy onlayn seminarlari o'tkazilib. O'zbekiston Respublikasi va O'raqalpog'iston Respublikasida ham san'at va madaniyat sohasida kreativ tadbirkorlik fani bo'yicha dastlabki ko'nikmalar shakllantirila boshladi. 2020-yilning 28-noyabr kuni "Madaniyat va san'at sohasida kreativ tadbirkorlikni rivojlantirishning dolzarb masalalari" mavzusida ilmiy-amaliy onlayn vebinar o'tkazildi.

2021-yil 13-yanvar kuni institutda "Madaniyat va san'at menejmenti fanlarini o'qitishning dolzarb muammolari" mavzusida seminar, 2021-yil 12, 26-fevral kunlari oralig'ida "Xotin-qizlarning kreativ ta'lim va kreativ sohalaridagi imkoniyatlari" mavzusidagi vebinarlar o'tkazildi. O'zbekistonda gender tengligini rivojlantirish maqsadida 2021-yil 12-mart kuni "O'zbekistonda xotin-qizlarning kreativ ta'lim va kreativ tadbirkorlikda imkoniyatlarini kengaytirish" mavzusidagi ilmiy-amaliy vebinar, 2021-yilning 7-may kuni "Madaniyat va san'at muassasalarini tashkil etish va boshqarish" kafedrasidan London Goldsmiths Universiteti va Britaniya Kengashining O'zbekistondagi vakolatxonasi bilan hamkorlikda mazkur sohaning nazariy asoslarini mustahkamlash maqsadida "Ijodiy tadbirkorlikni shakllantirishning pedagogik omillari" mavzusida ilmiy-amaliy onlayn vebinar tashkil qilindi. Professor-o'qituvchilar tomonidan ilgari surilgan nazariy va amaliy ahamiyatga ega metodlar madaniyat va san'at sohasida kreativ tadbirkorlik fanining fundamental asosini yaratish uchun muvofiq qo'yildi. 2021-yilning 21-may kuni yuqorida qayd etilgan tashkilotlar bilan "Intellektual mulk va mualliflik huquqlarini himoya qilishning muhim jihatlari" mavzusida online ochiq interfaol dars o'tkazildi. Mazkur jarayonlarda talabalarning qiziqisha va ishtirokin ta'minlash maqsadida 2021-yil mart-may oylarida "Creative Spark - Big Idea Challenge 2021" xalqaro tanlovi doirasida professor-o'qituvchilar Salavdinov B. va Dushmanmedov O tomonidan tanlov tashkil etildi. O'zDSMI talabalari, magistrantlari va yosh o'qituvchilariga institut rasmiy telegram kanalida https://t.me/dsmi_uz "Creative Spark – Big Idea Challenge 2021" xalqaro tanlovi e'lon qilindi. Mazkur tanlovga o'z kreativ biznes g'oyasiga ega bo'lgan 50 dan ortiq institut talabalari ishtirok etdi. BIC tanloviga sayt orqali 25 kishi registratsiyadan o'tdi. Talabalardan 8 ta loyiha kelib tushgan bo'lsa eng muvafq 3 ta loyiha tanlab olingan hamda xalqaro tanlovda ishtirok etish uchun creativespark-bigidea.uk saytiga joylashtirildi. Bu kabi ilmiy-amaliy ishlarni tashkil etishdan avval institutning bir guruh professor-o'qituvchilari ya'ni, 2020-yil 4-yanvar kuni "Madaniyat va san'at muassasalarini tashkil etish va boshqarish" kafedrasidan dotsenti M.Yuldasheva, katta o'qituvchisi B.Salaydinov, o'qituvchi O.Dushmanmedov, institutning Nukus filiali o'qituvchilaridan G.Saparbayerova, A.Begjanova hamda Farg'ona mintaqaviy filialidan R.Turg'unbayev London shahridagi Goldsmiths Universitetida tashkil etilgan amaliy treninga borib tajriba almashib qaytidilar. Treningning asosiy maqsadi O'zDSMI rektori filologiya fanlari doktori, professor Ibrohim Yo'ldoshevning tashabbusi bilan o'quv reja kiritilgan

“Madaniyat va san’at sohasida kreativ tadbirkorlik” modulini Londonning Goldsmiths Universiteti professor-o’qituvchilari bilan hamkorlikda ishlab chiqishdan iborat edi. Treningda professorlar Sean Prime, Adrian de la Court mashg’ulotlar olib bordi. Hamkorlikda yaratiladigan modul avvalo institutning barcha yo’nalishlarida tahsil olayotgan talabalar uchun ishlab chiqilishi va Goldsmiths universiteti huzuridagi Kreativlik va madaniy tadbirkorlik instituti direktori Jerald Lidstoun ham mashg’ulot o’tdi. Trening ishtirokchilari London South bank Universitetida tashkil etilgan yoshlar tadbirkorlik markazining faoliyatini tahlil qildi. Maqsad O’zbekiston va Angliya o’rtasida ta’lim sohasida hamkorlik o’rnatish, yoshlar orasida kreativ madaniy tadbirkorlikni targ’ib qilish, sohada yangi bilim va ko’nikmalarni egallashdan iborat. Shu bilan birga mazkur mashg’ulotlarda modulning madsadi, vazifasi, talabalar bilimi, malaka va ko’nikmalariga qo’yiladigan talablar, modulning asosiy ma’ruza va amaliy mashg’ulotlar mavzularini ishlab chiqish kerak edi. Uzoq ilmiy izlanishlarning negizida “Madaniyat va san’at sohasida kreativ tadbirkorlik” fanidan professor-o’qituvchilar: dotsent M.Yuldasheva, o’qituvchilar B.Salaydinov,

O.Dusmuxamedov, G.Saparbaeva, R.Turg’unbayev tomonidan ishchi dastur ishlab chiqildi. “Madaniyat va san’at sohasida kreativ tadbirkorlik” moduli institut Ilmiy Kengashiga muhokamasidan muvaffaqiyatli o’tib o’quv jarayoniga kiritildi. 2020-yilning 3 va 4-fevral kunlari Toshkent shahrida tashkil etilgan “O’zbekiston Oliy ta’limida ijodiy tadbirkorlikka o’qitish integratsiyasi” xalqaro forumida loyiha a’zolari muvaffaqiyatli qatnashishdi. Talabalarga dastlabki manba ya’ni Dusmuxamedov Oybek tomonidan “Kreativ tadbirkorlik asoslari” (rus tilida ham) o’quv qo’llanmasi yaratildi va O’zbekiston Respublikasi Oliy va o’rta maxsus ta’lim vazirligining 2021-yil 1-martdagi 110-sonli buyrug’iga asosan nashrga tavsiya etildi. Mazkur kitob madaniyat va san’at sohasida kreativ tadbirkorlik fani o’qitish uchun ishlab chiqilgan birinchi nazariy manba sifatida e’tirof etildi. O’zbekistonda amaliyotga tadbir etilayotgan kreativ tadbirkorlik san’at va madaniyat sohasini yangi bosqichga olib chiqadi. Bu madaniyat muassasalarining yangi iqtisodiy boshqarish tizimi va usullarida tub o’zgarishlar ro’y berishi, pedagogikasining mukammal taraqqiy etish arafasida ekanligidan dalolatdir.

Adabiyotlar

1. Mirziyoev. Sh. Yangi O’zbekiston strategiyasi. – Toshkent: “O’zbekiston”, 2021. – B. 262.
2. G’ulomov S. Kichik biznes va hususiy tadbirkorlik: tashkil etish, rejalashtirish, boshqarish. – Toshkent: “Fan va texnologiya”, 2005. – B. 444.
3. Boltabayev M.P., Qosimova M.S., G’oyibnazarov B.K., Ergashxodjayeva Sh.J., Samadov A.N., Otajanov Sh.I. Kichik biznes va tadbirkorlik. – Toshkent: “Noshir”, 2011. – B. 272.
4. Mirziyoev. Sh. Yangi O’zbekiston strategiyasi. – Toshkent: “O’zbekiston”, 2021. – B. 262.
5. Leshenko B.A., Matmurodov F.M., Bekbasova A.A. Tadbirkorlik faoliyatini boshqarish asoslari. – Toshkent: TAQI nashriyoti, 2004. – B. 93.
6. Alimasov V. Madaniyat muassasalarida iqtisodiy boshqarish usullari. – Toshkent: O’zbekiston Respublikasi FA Qo’lyozmalar instituti nashriyoti, 1997. – B.120.

РЕЗЮМЕ. Mazkur maqolada san’at va madaniyat sohasida tadbirkorlikning, ayniqsa kreativ tadbirkorlikning roli va ahamiyati haqida fikr yuritilgan. Yangi O’zbekistonda Prezidentimiz Sh. Mirziyoyevning rahnomaligida amalga oshirilayotgan yangi islohatlar va o’zgarishlar, imkoniyatlar bo’yicha ilmiy tadqiqotlar olib borilgan. Ta’lim sohasida yoshlarga tadbirkorlikni o’rgatishning ahamiyatiga alohida urg’u berilgan.

РЕЗЮМЕ. В этой статье обсуждается роль и значение предпринимательства, особенно творческого предпринимательства в искусстве и культуре. В Новом Узбекистане под руководством Президента Ш. Мирзиёева проводятся научные исследования о новых реформах и изменениях, возможностях. Подчеркивается важность обучения молодых людей предпринимательству в сфере образования.

SUMMARY. This article discusses the role and importance of entrepreneurship, especially creative entrepreneurship in the arts and culture. In the New Uzbekistan, under the leadership of President Sh. Mirziyoyev, scientific research has been conducted on new reforms and changes, opportunities. Emphasis is placed on the importance of teaching entrepreneurship to young people in the field of education.

СИСТЕМА УПРАЖНЕНИЙ ПО ФОРМИРОВАНИЮ ОРФОЭПИЧЕСКОЙ КОМПЕТЕНЦИИ КУРСАНТОВ ВОЕННЫХ ВУЗОВ

Н.К.Саримсакова – старший преподаватель

М.У.Рахманова – старший преподаватель

Академия Вооружённых Сил Республики Узбекистан

Таянч сўзлар: рус тили, нутқ маданияти, орфоэпик компетенция, курсантлар, профессионал-контекстли нутқ фаолияти.

Ключевые слова: русский язык, культура речи, орфоэпическая компетенция, курсанты, профессионально-контекстная речевая деятельность.

Key words: russian, speech culture, orthoepic competence, cadets, professional-contextual speech activity.

Задачи формирования орфоэпической компетенции курсантов военных вузов, направленные на эффективное использование учебного времени в процессе освоения соответствующих языковых дисциплин, следует решать в контексте становящихся доступными сегодня инновационных технологий, методов и подходов. Данные подходы должны основываться на разработке соответствующих образовательных ресурсов и их содержания, которые имеют в своей основе технологически современный ИКТ-инструментарий и на основе которого создается инновационная система упражнений.

Также особое внимание в процессе формирования орфоэпической компетенции курсантов следует уделять инновационным методам и подходам, к которым в настоящее время относят контекстный и задачный лингвистический подходы, сопровождающиеся разработкой конкретных профессионально-контекстных речевых ситуаций [1:5-9]. Такие ситуации, как правило, актуализируют знания, умения и культурно-речевые

навыки глубиной русскоязычной речи, речевой культуры и подразумевают тесную связь орфоэпии и фонации языка с невербальным поведением.

В рамках привлечения инновационных методов обучения произносительным нормам русского языка и работы над возникающими речевыми трудностями эффективность формирования орфоэпической компетенции курсантов узбекских военных вузов в современных условиях основывается на использовании в учебном процессе электронных устройств (компьютеров, персональных мобильных устройств, SMART-устройств).

Эффективность обучения орфоэпии в этом случае определяется возможностями информационно-коммуникационных технологий реализовать в ходе освоения дисциплины «Русский язык» интегрированные технологии обучения [2:80-86].

Так, например, в этой роли могут выступать информационные ресурсы конструирования учебно-методического сопровождения дисциплины, а также